

BUDAPESTI
CORVINUS
EGYETEM

OPERÁCIÓKUTATÁS ÉS
AKTUÁRIUSTUDOMÁNYOK
TANSZÉK

KOPINT-TÁRKI
Konjunktúrakutató Intézet

Az infláció belső forrásai

Vakhal Péter

egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem

tudományos főmunkatárs, Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet

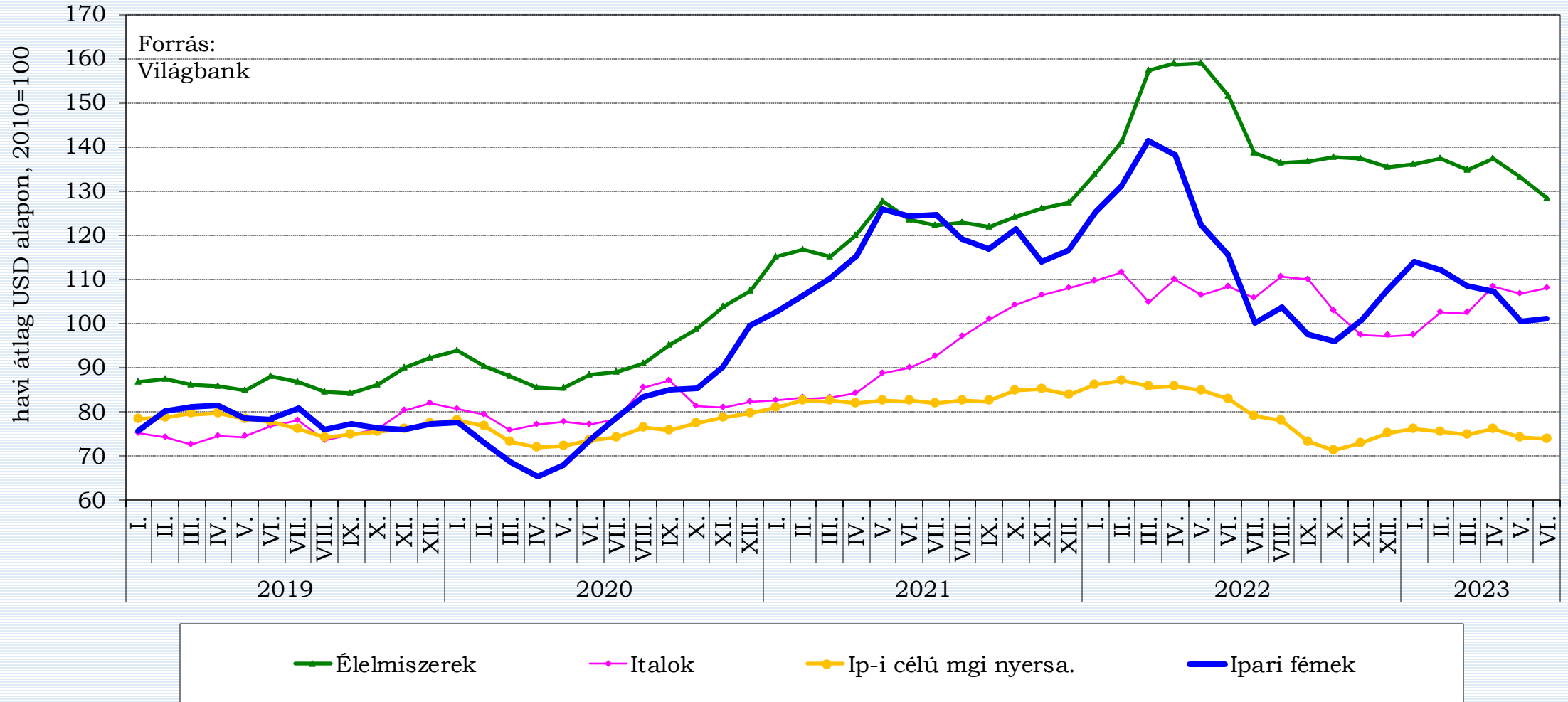
2023. november 3.

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TÁRSASÁG XXI. VÁNDORGYŰLÉSE, PÉCS

Az inflációs nyomás kialakulása a világon

- A Covid alatt jelentősen megváltozott fogyasztói magatartás.
 - Egymás kioltó hatások: szórakoztató elektronikai eszközök vs. szolgáltatások.
- A feloldást követően a visszatartott kereslet szinte azonnal rázúdult a piacokra.
 - Ellátási nehézségek alakultak ki még a szolgáltatások terén is.
- A fejlett országok fiskális politikája egy irányba mutat.
 - Megőrizni a vásárlóerőt, sőt ha lehet, akkor növelni szükséges.
- Elindul a drágulás az értékláncok több pontján.
 - Az olaj ára 100 dollár fölé drágul, a gáz ára is drámaian emelkedik.
 - Elindul a készletezési „harc” a nyersanyagok világpiacán (élelmiszerek, energiahordozók, ipari fémek).

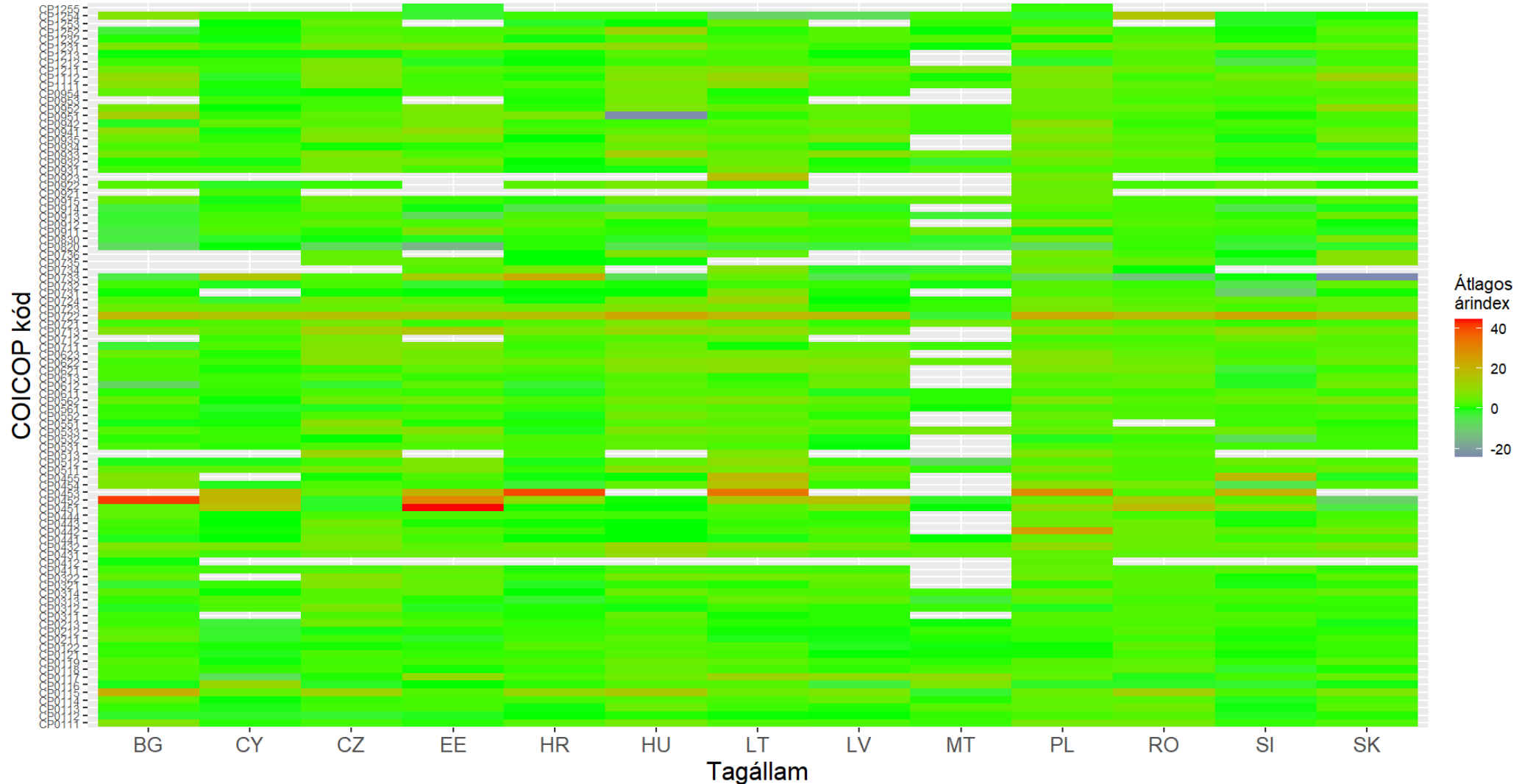
Ipari fémek és mezőgazdasági nyersanyagok árindexe

Az inflációs nyomás kezdete

- 2021-ben még mérsékelt az infláció az EU13 (új tagállam), mindösszesen 4,3%.
- Egyes fontos termékcsoportok terén azonban már érezni a változás szeleit:
 - Elektromosság (COICOP CP0451)
 - Földgáz (CP0452)
 - Üzemanyagok (CP0453)
 - Kenőanyagok és olajok (CP0772)
 - Élelmiszeripari olajok (CP0115)
 - Zöldségfélék (CP0117)

Változatlan adótartalmú HCPI az EU13-ban 2021-ben (nyesett átlagok)

Inflációs szuperciklus 2022-ben

- Az orosz-ukrán háború miatt a nyersanyagárak drámai mértékben kezdenek emelkedni.
- Mindeközben a gazdasági növekedés fennmarad, a fogyasztás is bővül.
 - A kormányzat addiktív módon nem képes leállni a fiskális stimulánsokkal.
 - A gazdasági szereplőinek mérlegalkalmazkodása elmarad.
 - Óriási cserearány romlás megy végbe az energiainport drágulása miatt.
 - Romlik minden fiskális egyensúlyi mutató.

Élelmiszerinfláció 2022-ben

- A második leggyorsabban dráguló termékkategória.
- Még a nettó exporttöbblettel rendelkező országokban drágultak az árak, mert a világpiaci ár az irányadó.
- Downstream irányból érkező nyomás a nyersanyagokon és félkész inputokon keresztül.
 - Kvázi exogén: műtrágya, takarmányok
 - Exogén: időjárás
- Hozzáadott értéken keresztül is feszül a rendszer, ennek forrása elsősorban a bérnyomás.

Hozzáadott értéken keresztül történő drágulás

- Bérnyomás – inflációs spirál indult el, ez teljes mértékben endogén az állam részéről, a vállalatok részéről azonban részben exogén a munkaerőhiány miatt.
- Profitvárakozások – túlfűtött gazdaságban emelkednek.
 - Átértékelődés – nem csak BHÉ alapú, de változatlan volumen mellett megváltoztathatja a profitvárakozásokat.
- Adók – nem konvencionális adóterhelések, „átmeneti” jelleggel több ágazatra is kivetve.
- A BHÉ-n keresztül történő drágulás downstream „megy végig” az értékláncokon, amit a következő felhasználó rövid távon csak a saját hozzáadott értékén keresztüli alkalmazkodással tud adaptálni, vagy tovább hárítja.

Az infláció hazai forrásai

- Regionális értelemben az infláció forrása kétféle lehet:
 - Nemzetközi: a késztermékben szereplő nemzetközi inputokon keresztül érkező
 - Hazai: késztermékben szereplő hazai inputokon keresztül
- A késztermék jellege szerint is kétféle forrás létezik:
 - Főként hazai inputok felhasználásával készült termékek (hazai értékláncok)
 - Vegyes (hazai és külföldi) BHÉ-t tartalmazó termékek (egyszerű vagy komplex értékláncok)

A kiskereskedelem szerepe

- Jellemzően a kiskereskedelem számít az elsőszámú hazai forrásnak.
- Vizonteladás, de legtöbbször csak bizományi szolgáltatás, a hozzáadott érték kizárólag a közvetítői szolgáltatásból áll.
- Az eladott áruk árának emelkedése önmagában nem emelné a kiskereskedelmi szolgáltatások díját.
- Fix árrést alkalmazó árképzés esetén azonban a jutalék is emelkedik, ez a kiskereskedő profitvárakozásait emeli.
- Mint készterméket közvetetten értékesítő, a jutalék a legmagasabb bruttó ár után keletkezik.

A legnagyobb hatást gyakorló hazai ágazatok a V4-ben

- Koppány-Pusztai-Vakhal (2023) módszertana alapján
- Csehország
 - Ingatlanügyletek (0,216%-pont)
 - Kis- és nagykereskedelem (0,161)
 - Élelmiszeripar (0,097)
- Lengyelország
 - Kis- és nagykereskedelem (0,203)
 - Élelmiszeripar (0,121)
 - Ingatlanügyletek (0,115)
- Magyarország
 - Ingatlanügyletek (0,171)
 - Kis- és nagykereskedelem (0,155)
 - Élelmiszeripar (0,094)
- Szlovákia
 - Ingatlanügyletek (0,168)
 - Villamosenergia, gáz és gőzellátás (0,143)
 - Kis- és nagykereskedelem (0,131)

Konklúzió

- Ha a drágulás hiányból fakad (Covid) akkor a gazdaságpolitika csak az egyensúly romlása mellett segíthet (és ronthat).
- Az EU13 inflációs mechanizmusa az elmúlt két évben külső és belső nyomásnak is ki volt téve, egyiknek sem tudott ellenállni, de hatásmechanizmus nem tér jelentősen a többi fejlett országtól.
- Belső forrású infláció esetében a gazdaságpolitika számára a probléma endogén, a vállalatok számára csak részben az.
- A belső hatások elsősorban a non-tradeable szektorban jelentkeznek.

Köszönöm a figyelmet!

peter.vakhal@uni-corvinus.hu

peter.vakhal@kopint-tarki.hu

Irodalom

Koppány, K., Vakhal, P., & Pusztai, P. (2023). Prices and Inflation in Global Value Chains: A global inflation-to-output price elasticity database with applications. *Külgazdaság*, 67((1)), 1–48.

<https://doi.org/10.47630/KULG.2023.67.eng.1>